

**Указания за планиране, изпълнение и отчитане на индикатора за продукт
„Население, ползващо подобрените социални услуги”
по приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ на
Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020**

Обхват и цели

Настоящите Указания са предназначени за Бенефициенти, които подготвят проектни предложения и изпълняват договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ (ПО1) на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 (ОПРР).

Указанията имат за цел да предоставят на бенефициентите синтезирана и систематизирана информация относно начините за планиране, изчисляване и отчитане на индикатора за продукт „Население, ползващо подобрените социални услуги” за проекти от група дейности „Социална инфраструктура“ за обекти: центрове за временно настаняване, кризисни центрове, приюти и центрове за работа с деца на улицата, с оглед унифицирано отчитане на постигнатите целеви стойностите, вследствие изпълнението на проекта.

Въведение

Оперативна програма „Региони в растеж“ е интегрирана оперативна програма, насочена към регионалното развитие, и по-конкретно към постигане на целите на градската политика в България, като отделя специално внимание на енергийната ефективност в опорните центрове в периферните райони, съгласно националния полицентричен модел за развитие, формулиран в Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. и допринася за териториалното измерение на секторните политики, включени в Споразумението за партньорство.

ОПРР подкрепя интегрирани действия за устойчиво градско развитие, съгласно чл. 7 от Регламента за ЕФРР 1301/2013, в рамките на ПО1. Финансирането на проекти се основава на градски стратегии, които определят интегрирани дейности за преодоляване на икономическите, екологичните, климатичните, демографските и социалните предизвикателства, влияещи на градските райони, а именно – съвкупността от Интегриран план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) и Инвестиционни програми. В ИПГВР на общините, на база целеви и проблемни анализ и обществени обсъждания, са определени конкретни градски територии (зони за въздействие), в които са концентрирани планираните инвестиции. Зоните за въздействие са три типа – зона с преобладаващ социален характер, зона с потенциал за икономическо развитие и зона с публични функции с висока обществена значимост.

Инвестиционните програми по ПО1 са средносрочни документи за реализация на ИПГВР, разработвани от всяка община на 39 града от 1-во до 3-то йерархично ниво от националната полицентрична система, бенефициенти по ПО1 за програмен период 2014-2020 г., с която се дефинират приоритетните за финансиране проекти, в съответствие с чл.7, параграф 4 от Регламент (ЕС) №1301/2013 г.

Инвестиционните програми на общините включват индикативни списъци с проекти, които бенефициентите имат намерение да разработят и да подадат за финансиране по Приоритетна ос 1 на ОПРР. Инвестиционните програми се основават на реалните местни нужди и приоритети за развитие, без задължително да следват

разпределението на заложените в бюджета на приоритетната ос ресурси по тематични цели и инвестиционни приоритети.

Изпълнението на ПО1 на ОПРР като цяло зависи от изпълнението на съответните инвестиционни програми на общините. В тази връзка, в инвестиционните програми на общините са включени индикаторите за продукт, включени в рамката за изпълнение на ПО1 на ОПРР, както следва:

- Понижаване на годишното потребление на първична енергия от обществените сгради – код СО32;
- Незастроени площи, създадени или рехабилитирани в градските райони – код СО38;
- Капацитет на подпомогнатите детски заведения или образователна инфраструктура – код СО35;
- Рехабилитирани жилища в градски райони – код СО40;
- Население, ползващо подобрените социални услуги – код 1421;
- Обществени или търговски сгради, построени или обновени в градските райони – код СО39.

5 от 6-те горепосочени индикатори за продукт са общи за ЕС, посочени в Регламента за ЕФРР 1301/2013, а индикатор „Население, ползващо подобрените социални услуги“ е индивидуален за ОПРР, дефиниран от Управляващия орган в хода на изготвяне на оперативната програма.

В допълнение, в рамката за изпълнение на ПО1 е включен и един финансов индикатор „Сертифицирани средства“, който също ще бъде отчетен на базата на изпълнението на проектните предложения от инвестиционните програми на 39-те общини.

Съгласно Насоките за кандидатстване по процедура BG16RFOP001-1.001-039 „Изпълнение на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие“, в случай че не са постигнати определените етапни цели към края на 2018 г. на ниво приоритетна ос 1, УО на ОПРР си запазва правото да ревизира общия бюджет на настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и на предоставената до момента безвъзмездна финансова помощ по сключените договори за БФП с размера на резерва за изпълнение (който в тази връзка следва да бъде поет като собствен принос от страна на конкретните бенефициенти) в съответствие със степента на усвояемост на средствата по Приоритетна ос 1.

Конкретният бенефициентът е длъжен да изпълни проекта, както е описан във Формуляра за кандидатстване, приложение към договора, с което да допринесе и за постигането на заложените етапни цели на ниво приоритетна ос и недопускане на санкции от непостигане на определените стойности за етапните цели в рамката за изпълнение.

Правна рамка и обща информация за индикатора за продукт „Население, ползващо подобрените социални услуги“

Съгласно Закона за социално подпомагане (в сила от 28.11.2014 г., изм. и доп., бр. 8 от 29.01.2016 г.) - Агенцията за социално подпомагане (АСП) е отговорната институция, която координира и контролира дейностите по планиране и развитие на

социалните услуги и оказва методическа подкрепа при предоставянето им, както и събира, обработва, систематизира и съхранява информация в сферата на функционалната си компетентност по закон в интегрирана информационна система. АСП разрешава откриване, закриване, промяна на вида, местоположението и капацитета на социални услуги, когато са делегирани от държавата дейности. Съгласно чл. 18а от Закона за социалното подпомагане кметът на общината управлява социалните услуги на територията на съответната община.

Съгласно Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (изм. ДВ. бр.26 от 7 Април 2009г., социалните услуги се предоставят в общността и в специализирани институции. В ОПРР са предвидени широк кръг от дейности за подкрепа на социалната инфраструктура – дневни центрове, приюти, кризисни центрове, социални общежития, центрове за подпомагане на бездомни деца, центрове за консултации за деца, за възрастни хора и за хора с увреждания и др. обекти, които обслужват широк кръг крайни ползватели и предоставящи социални услуги в общността.

Към настоящия момент, съгласно Насоките за кандидатстване по процедурата за предоставяне на БФП BG16RFOP001-1.001-039 „Изпълнение на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие” допустимите дейности за подкрепа на обекти от социалната инфраструктура са **ограничени до 4 вида социални обекти – центрове за временно настаняване, кризисни центрове, приюти и центрове за работа с деца на улицата**. Индикаторът за продукт, чрез който ще се измерва и отчита изпълнението и постигането на конкретни резултати от инвестициите по ОПРР в тези обекти е „Население, ползващо подобрените социални услуги“ с мерна единица - лица.

Индикаторът за продукт „Население, ползващо подобрените социални услуги” представя броя на целевите групи (преки и косвени ползватели) на съответната услуга, изчислени кумулативно за периода от въвеждането на обекта в експлоатация до приключване на 5-годишния период на устойчивост на проекта. Обръщаме внимание, че в индикатора не се включва броят на служителите (персонала), ангажирани с предоставяне на услугата – по аналогичен начин, както и при отчитането на индикатора „Капацитет на подпомогнатите детски заведения или образователна инфраструктура“.

В този смисъл, в проектното предложение следва коректно да бъдат описани целевите групи(преки и косвени ползватели на социалната услуга). В тази връзка, на етапа на приключване на проекта, в окончателния технически доклад бенефициентът следва да отчете постигнатия максимален капацитет на социалния обект на база оптималното му ползване от преките ползватели и косвено засегнатите целеви групи от реализиране на съответната социална услуга за периода от въвеждането на обекта в експлоатация до приключване на 5-годишния период на устойчивост на проекта.

Следва да се има предвид, че УО на ОПРР ще извършва проверки на място в периода на устойчивост на проекта, с оглед проверяване функционирането на обекта и постигането на стойностите на индикатора.

Прилагане на унифициран подход за отчитане (изчисляване) на целевата стойност на индикатора за продукт „Население, ползващо подобрените социални услуги”

Изчисляването на целевата стойност на индикатора „Население, ползващо подобрените социални услуги” трябва да се базира на изискванията на действащото национално законодателство, при отчитане на капацитет, престой и обхват на

предлаганата социална услуга. Следва да се има предвид, че подкрепата за социалния обект не следва да бъде обвързвана единствено със средствата, отпускани за съответните делегирани държавни дейности за социалната услуга. Общината следва да осигури възможност за социално включване и целогодишно ползване на съответните услуги от максимално широк кръг от нуждаещи се лица, дори и техният брой да надвишава броя на лицата, за които се отпускат средства от държавата за делегирани държавни дейности за социалната услуга.

В тази връзка, в целевата стойност на индикатора в проектното предложение, следва да бъде включен броят на лицата от целевите групи, които са пряко и косвено облагодетелствани и се ползват от модернизирани социални обекти, кумулативно за целия период на устойчивост на проекта (до 5 години след приключване на проекта). Заложена стойност на индикатора следва да отчита максимално използване на капацитета на социалния обект, броя предоставени услуги на човек на ден в социалния обект и целевите групи ползващи се от предоставяните социални услуги.

Така например, при определяне на броя потребители на социална услуга „Кризисен център“, следва да се спазват разпоредбите на методическото ръководство за предоставяне на социална услуга „Кризисен център“, утвърдено от Агенцията за социално подпомагане и Агенцията за закрила на детето. Съгласно методическото ръководство, в кризисния център, освен индивидуална директна грижа за лицата пострадали от насилие, трафик или друга форма на експлоатация, се предоставят и различни други услуги, които могат да бъдат развивани – работа и поддържане на връзка с близки, роднини, родители, включително осиновителни семейства. В тази връзка, близките, роднините, родителите, включително осиновителни семейства и др. на лицата в риск, които биха могли да използват или са облагодетелствани от изградения социалния обект, както и целеви групи по отношение, на който предоставяните социални услуги действат превантивно (напр. Лица под прага на бедността и в риск от бедност, жертви на трафик, насилие и други форми на експлоатация, социално изключване уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение, следва да бъдат включени в целевата група на проекта и отчитани при формулиране на целевата стойност на индикатора. Данни за потенциалните лица ползватели на социалната услуга „Кризисен център“ следва да могат да се проследят в регистри на общината или други социални институции на местно ниво.

По отношение на социалната услуга „Център за работа с деца на улицата“, следва да се спазват разпоредбите на методическото ръководство за предоставяне на социална услуга „Център за работа с деца на улицата“, утвърдено от Агенцията за социално подпомагане и Агенцията за закрила на детето. „Център за работа с деца на улицата“ е социална услуга в общността, която се предоставя съобразно индивидуалните потребности на конкретното дете и на членовете на неговото семейство. В тази връзка, при определянето на целевата стойност на индикатора, освен децата, следва да бъдат включени и членовете на техните семейства. При осъществяване на дейностите по подготовка на социално реинтегриране в семейна и/или близка до семейната среда на детето, като ползвател на услугата следва да се определят не само родителите, но и членове на разширеното семейство и други значими за детето хора/близкото обкръжение на детето. В допълнение, в целевата стойност на индикатора е необходимо да бъдат включени и целеви групи по отношение, на който предоставяните социални услуги действат превантивно (напр. лица (семейства) под прага на бедността и в риск от бедност, жертви на трафик, насилие и други форми на експлоатация, социално изключване, наркомания, уязвими,

малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение и др.). Данни за потенциалните лица ползватели на социалната услуга „Център за работа с деца на улицата“ следва да могат се проследят в регистри на общината или други социални институции на местно ниво..

„Център за временно настаняване“ е комплекс от социални услуги, предоставяни на бездомни лица, насочени към задоволяване на ежедневните им потребности. Съгласно методиката за условията и начина на предоставяне на социалната услуга „Център за временно настаняване“ на Агенцията за социално подпомагане, основните дейности в центъра целят ограничаването на социалната изолация, в която се намират лицата. В тази връзка, пряко благодетелстваните лица от модернизацията на социалния обект са бездомните лица, но като косвени/потенциални ползватели на предоставяната услуга могат да се определят хора, които са изложени на риск от бедност и социално изключване, жертви на трафик, насилие и други форми на експлоатация, различни форми на зависимости, жертви на измами (имотни, финансови) уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение и др., с които трябва да се работи превантивно. Данни за потенциалните лица ползватели на социалната услуга „Център за временно настаняване“ би следвало да се съдържат в регистри на общината или други социални институции на местно ниво..

Социална услуга „Приют“ е алтернативна форма на грижи с комплекс от социални услуги, чието качество предоставя възможност за насърчване реинтегрирането на бездомните граждани, както и настаняването им в други социални институции предоставящи не временни, а дългосрочни социални услуги. Услугата е насочена към задоволяване на базовите потребности на бездомни лица, свързани с осигуряване на подслон, храна, здравни грижи, хигиена, социално, психологическо и правно консултиране. В тази връзка, както и при услугата „Център за временно настаняване“, пряко благодетелстваните лица от модернизацията на социалния обект са бездомните лица, но като косвени/потенциални ползватели на предоставяната услуга могат да се определят хора, които са изложени на риск от бедност и социално изключване, жертви на трафик, насилие и други форми на експлоатация, различни форми на зависимости, жертви на измами (имотни, финансови) уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение и др., с които трябва да се работи превантивно. Данни за потенциалните лица ползватели на социалната услуга „Приют“ следвало да могат да се проследят в регистри на общината или други социални институции на местно ниво..

Като източници на информация за определяне на целевата стойност на индикатора „Население, ползващо подобрените социални услуги“, по отношение на преките ползватели на социалните услуги могат да се използват документи, протоколи от консултации, регистър/книга на посетителите, лични досиета, бланки от улични посещения и от посещения на адрес и др., с които да се установи техния брой. По отношение на определянето на целеви групи ползващи се от предоставяните социални услуги може да се използват различни общински документи и документи на други местни институции, като протоколи/регистра, листи на чакачи, информация за броя на населението от ЕСГРАОН към общините и др., с които да се докаже ползата (моментна и бъдеща) от предоставяните услуги в социалния обект за по-широк кръг от заинтересовани страни, както и по общия индикатор „Лица в риск от бедност или социално изключване“ на НСИ.